

POSTANOWIENIE

Dnia 9 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar

w sprawie z wniosku M. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 kwietnia 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 listopada 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 listopada 2017 r., III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...], rozpoznając sprawę z wniosku M. K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w W. o podleganie ubezpieczeniom społecznym, zmienił, na skutek apelacji pozwanego organu rentowego, wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 1 września 2015 r. i oddalił odwołanie wnioskodawczyni od decyzji organu rentowego z dnia 10 października 2014 r., którą stwierdzono, że nie podlegała ona od dnia 1 maja 2014 r. obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą P. [...].

Sąd Apelacyjny, po przeprowadzeniu uzupełniającego postępowania dowodowego, uznał, że wnioskodawczyni nie wykonywała realnie działalności

gospodarczej w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2017 r., poz. 2168 ze zm.), i w związku z tym nie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym (art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 8 ust. 6 pkt 1 i art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych - jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778 ze zm., dalej „ustawa systemowa”). W ocenie Sądu jedynym celem zarejestrowania działalności gospodarczej w dniu 29 kwietnia 20014 r. było uzyskanie świadczenia z ubezpieczenia społecznego z tytułu macierzyństwa. Wskazując na pojęcie „działalności gospodarczej”, o którym mowa w art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, Sąd drugiej instancji doszedł do wniosku, że działania podjęte przez wnioskodawczynię w ósmym miesiącu ciąży nie odpowiadały cechom działalności gospodarczej, do których należą: a) zawodowy, a więc stały charakter, b) powtarzalność podejmowanych działań, c) podporządkowanie zasadzie racjonalnego gospodarowania, d) uczestnictwo w obrocie gospodarczym, e) cel zarobkowy. Sąd stwierdził, że przystąpienie do ubezpieczenia społecznego w okresie zaawansowanej ciąży i zgłoszenie najwyższej podstawy wymiaru składek (9365 zł), może świadczyć o zamiarze uzyskania zasiłku chorobowego i macierzyńskiego w wysokości nieadekwatnej do poniesionego przez nią wkładu finansowego w postaci opłaconych składek.

Powyższy wyrok zaskarżył skargą kasacyjną pełnomocnik wnioskodawczyni, zarzucając naruszenie prawa materialnego – art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy systemowej w związku z art. 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że „ustalony w sprawie stan faktyczny nie pozwalał na stwierdzenie faktycznego prowadzenia działalności gospodarczej przez skarżącą, podczas gdy w rzeczywistości prowadziła ona w tym okresie działalność gospodarczą, która miała charakter ciągły oraz zorganizowany, co w konsekwencji pozbawiło skarżącą tytułu do ubezpieczenia społecznego i chorobowego”, oraz przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy - art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., art. 271 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. Pełnomocnik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i

orzeczenie co do istoty sprawy poprzez zmianę decyzji organu rentowego i orzeczenie, że wnioskodawczyni, jako osoba prowadząca działalność gospodarczą podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od dnia 1 maja 2014 r. oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu od dnia 1 maja 2014 r. wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że skarga jest oczywiście zasadna (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). W ocenie pełnomocnika wnioskodawczyni oczywista zasadność skargi kasacyjnej jest na gruncie wskazanych argumentów natury prawnej, niewątpliwa. Sąd drugiej instancji nie tylko dopuścił się rażącego naruszenia przepisów postępowania, mającego istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, ale też naruszył przepisy prawa materialnego, narażając wnioskodawczynię na negatywne konsekwencje polegające w szczególności na pozbawieniu ochrony z tytułu ubezpieczeń społecznych oraz ubezpieczenia zdrowotnego. Sąd drugiej instancji negatywnie oceniając decyzję zawodową wnioskodawczyni, wyszedł z założenia, że założenie przez nią działalności gospodarczej oraz zgłoszenie do ubezpieczeń miało na celu wyłącznie uzyskanie świadczeń z tytułu urodzenia dziecka i wszystkie decyzje procesowe ukierunkowane były na potwierdzenie tego założenia. Założenie takie było rażąco krzywdzące dla wnioskodawczyni, a ponadto niezgodne ze stanem faktycznym sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie ma uzasadnienia.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje na oczywistą zasadność skargi (tak jak w ocenianej sprawie), to w jego uzasadnieniu

powinny się znaleźć odpowiednie wywody potwierdzające tę okoliczność. Skarga jest bowiem oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wywodu prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

W kontekście wskazywanej przez pełnomocnika wnioskodawczyni oczywistej zasadności skargi kasacyjnej należy wskazać, na wielokrotnie prezentowane stanowisko Sądu Najwyższego, że ciągłość w działalności gospodarczej ma dwa aspekty. Pierwszy to powtarzalność czynności, pozwalająca na odróżnienie działalności gospodarczej od jednostkowej umowy o dzieło lub zlecenia albo umowy o świadczenie usługi, które same w sobie nie składają się jeszcze na działalność gospodarczą, zaś drugi aspekt, wynikający zresztą z pierwszego, to zamiar niekrótkiego prowadzenia działalności gospodarczej. Stan ciąży sam w sobie nie wyklucza ciągłości podjętej działalności, natomiast braku podstawowej cechy ciągłości działalności gospodarczej można dopatrzyć się w przypadku, gdy od początku wysoce wątpliwe będzie rozpoczęcie i prowadzenie działalności, a tę

wątpliwość można wywieść ze stanu zdrowia osoby zgłaszającej się do ubezpieczenia społecznego, a przede wszystkim jej świadomości co do niemożliwości prowadzenia działalności. To zaś należy do sfery faktów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2017 r., w sprawie I UK 184/16, LEX nr 2305920). Z kolei w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 września 2016 r., I UK 455/15 (LEX nr 2122404), zwrócono uwagę na drugi element kreujący działalność gospodarczą, jakim jest jej zarobkowy charakter. Wprawdzie generowanie strat przez osobę prowadzącą działalność gospodarczą (zamiast spodziewanych zysków), z uwagi na koszty działalności przewyższające dochód, nie przekreśla jej zarobkowego charakteru, ale inaczej należy ocenić sytuację, w której od początku wymiernym, stałym i założonym z góry kosztem, nieznajującym pokrycia w przewidywanych zyskach, staje się opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne w maksymalnej wysokości. Takie multiplikowanie kosztów prowadzonej działalności, nieuzasadnione jest przecież potrzebą inwestowania w podjęte przedsięwzięcie celem jego perspektywicznego rozwoju. Wszystko to może prowadzić do wniosku, że z założenia wynik finansowy prowadzonej działalności jest nieistotny. Może to wskazywać na intencję (element subiektywny) nie tyle podjęcia i wykonywania zarobkowej działalności gospodarczej, lecz włączenia do systemu ubezpieczeń społecznych w celu uzyskania wysokich świadczeń. Uwypukla się to szczególnie w sytuacji, gdy osoba rozpoczynająca działalność i deklarująca taką podstawę wymiaru składki, ma świadomość, że stan zdrowia czyni ją niezdolną do jej prowadzenia. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem, że podstawą do powstania obowiązku ubezpieczenia w oparciu o art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 pkt 4 ustawy systemowej jest faktyczne wykonywanie działalności pozarolniczej, w tym gospodarczej, co oznacza, że wykonywanie tej działalności, to rzeczywista działalność zarobkowa wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły (por. wyrok Sądu Najwyższego: z dnia 25 listopada 2005 r., I UK 80/05, OSNAP 2006 nr 19-20, poz. 309).

Ponadto, wobec podniesionego w skardze kasacyjnej zarzutu naruszenia przepisu postępowania - art. 233 k.p.c. trzeba zauważyć, że zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Oznacza to jednoznaczne określenie funkcji Sądu

Najwyższego jako sądu prawa, który rozpoznając skargę kasacyjną w granicach jej podstaw, jest związany z mocy art. 398¹³ § 2 k.p.c. ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Wyłączenie w art. 398³ § 3 k.p.c. z podstaw skargi kasacyjnej zarzutów dotyczących oceny dowodów pozbawia skarżącego możliwości powoływania się na zarzut naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów wskazany w art. 233 k.p.c. W tej części skarga kasacyjna wnioskodawcy nie została oparta na ustawowej podstawie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2006 r., II CSK 136/05, LEX nr 200973).

Tym się kierując, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.